І чужому научайтеся,
Й свого не цурайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 205. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ЛИСТОПАДА 1965 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 3, 1965 No. 205. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 2 листопада 1965.

В АМЕРИЦІ

В СЕРЕДУ 3-го ЛИСТОПАДА ПОЧИНАЄТЬСЯ У ВАШИНГТОНІ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВАХ ЗДОРОВ'Я. Вона відбуватиметься в готелі Шоргем, але кінцевий звіт Президентові і прийняття будуть в Білому Домі в четвер 4-го листопада. В Конференції беруть участь 600 осіб: лікарів, хірургів і медичних сестер та президенти університетів і декани медичних шкіл, науковці, директори шпиталів та інші фахівці в ділянці опіки над здоров'ям. Програма конференції — здійснювання медичної опіки над старшими, контроля народжень та інші проблеми народного здоров'я. Промовлятимуть і представники Конґресу та державний секретар Дін Раск.

В ҐВАТЕМАЛІ ЗАСТРЕЛЕНО ВИЗНАЧНОГО ПРОТИКОМУНІСТА МАРІЯ МЕНДЕЗА МОНТЕНЕГРА. Він мав 1-го листопада почати виборчу кампанію за вибір на президента у виборах, які відбудуться в березні 1966-го року. Він був провідником Революційної партії, яка є протикомуністична. Його знайшли члени його родини з простреленим серцем, покищо не знати, серед яких обставин відбулося це вбивство. Мендезу Монтенеґра підтримували ліві виборці, але проти нього були комуністи. Мендез Монтенеґро домагався привернення цивільної влади в Ґватемалі.

КАСТРО НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ ПОЛІПШЕННЯ ВЗАЄМИН МІЖ КУБОЮ І ЗДА. Кубинський диктатор кілька годин розмовляв із закордонними журналістами і заявив, що хоч переговори про переселення кубинських втікачів закінчуються позитивно, то не можна сподіватися, що прийде до відпруження між обидвома країнами, бо це залежить від того, щоб ЗДА змінили свою „агресивну політику" у В'єтнамі, в Домініканській Республіці та у всіх інших справах. Кастро говорив про економічні справи Куби і заявив, що його уряд старається про поліпшення економіки своєї країни.

КОЛИШНІЙ ПРОТИВНИК Т. ЗВ. „СОЦІЯЛІЗОВАНОЇ МЕДИЦИНИ" ПІДТРИМУЄ МЕДИЧНУ ОПІКУ над старшими в рамах соціяльного забезпечення, кажучи, що змінилися обставини і уряд мусить діяти в цій справі. Д-р Морріс Фішбейн давніще очолював боротьбу Американського Лікарського Товариства проти урядового проєкту медичної опіки, називаючи її „сільською медициною". Тепер д-р Фішбейн заявив, що велике число старших осіб потребує лікарської опіки, а всі приватні забезпеченеві товариства її не дають за такі ціни, які є доступні старшим пенсіонерам. Д-р Фішбейн назвав урядовий проєкт „шляхетною пробою" для добра громадянства.

ІНДЕКС ЦІН У ВЕРЕСНІ ЗБІЛЬШИВСЯ НА 0.2 ВІДСОТКА І СТАНОВИВ 110.2 ВІДСОТКА в порівнянні з пересічними цінами в роках 1957-1959, коли він виносив 100. Деякі харчі подешевшали, але подорожчання коштів прожитку спричинили збільшені ціни на черевики, паливо, одяг та утримання дому. Індекс цін у вересні становив новий рекорд, що значить, що поволі збільшуються кошти прожитку, і від 1959-го року вони зросли на 10.2 відсотка. Це збільшення відбувається повільним темпом, і його населення навіть не відчуває, бо збільшуються одночасно і заробітні платні.

У СВІТІ

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ УРЯД БРИТАНІЇ РІШИВ у порозумінні з консервативною опозицією „тихо похоронити" проєкт реорганізації британського парляменту із уведенням у ньому комісій для різних спеціяльних справ за зразком американського Конґресу. У британській палаті громад існує тільки бюджетова комісія із фахівцями різних ділянок державної адміністрації, а кожний член парляменту має право з свого місця звертатись з запитами до членів уряду. Обидві партії погодились, що наслідування американського Конґресу могло б звузити права уряду.

ПАКІСТАН ТАК БОЛЮЧЕ ВІДЧУВ наслідки короткої війни проти Індії, що рішив зменшити видатки на економічний розвиток країни з 935 мільйонів долярів до 718 мільйонів. Пакістан не є також певний, чи буде користуватись дальшою фінансовою допомогою від закордону, головно Америки, та — чи не відновиться війна проти Індії.

МІЖ БРИТАНІЄЮ І РОДЕЗІЄЮ ПРИЙШЛО ДО ПРИНЦИПОВОЇ ЗГОДИ щодо покликання „королівської комісії" для розгляду, чи нарід в Родезії бажає собі проголошення самостійности Родезії на базі існуючої конституції, чи з якимись передумовами. Однак, покищо нема згоди, як ця комісія мала б виглядати і якими критеріями керуватись. Британський прем'єр Вільсон відлетів швидше з Родезії, а міністри для справ Коммонвелту та генеральний прокуратор залишились ще кілька днів для переговорів з керівними діячами Родезії.

МІЖНАРОДНІ ЖИДІВСЬКІ КОЛА БЛИЗЬКО ЦІКАВЛЯТЬСЯ арештуванням в СССР письменників Андрея Сінявського і Юлія М. Даніеля, які — як твердять газети — є жидами. Зате західня преса вже не має сумнівів, що підпільний протирежимовий письменник, скритий за псевдо Абрам Терц, це цілком окрема особа і що Абрам Терц, виявляючи глибоке знання християнізму та пропаґуючи його, не є жидом.

АЗІЙСЬКО-АФРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ відкладена на необмежений час. Вона мала відбутися літом цього року, але переворот в Альжирі вплинув на відсунення її до 5 листопада ц. р. 22-членна Комісія, що складалась з міністрів закордонних справ, рішила, щоб прихилитись до внесення Комуністичного Китаю й Індонезії та відкласти конференцію, замість наразитись на її розбиття. Запрошено 64 держави. 45 міністрів закордонних справ вже прибули до Альжиру. Пакістансько-індійський спір, спір між Індією і Комуністичним Китаєм, конфлікт між Індонецією і Маляйзією, та спротив Китаю проти участи СССР у тій конференції — створили ситуацію, в якій така конференція не мала шансів успіху.

ПАРИЗЬКІ ГАЗЕТИ — „ЛЕ МОНД", „ПАРІ ЖУР", „ПАРІ-ПРЕСС ФРАНС СУАР", ОСКАРЖИЛИ американський Уряд, що той, на минулотижневій конференції для редакторів і видавців у Вашингтоні, зайняв тенденційно неприхильне становище супроти Франції і її президента де Голля та спонукав цим американську пресу до „кампанії" проти Франції і втручання у її внутрішні справи. Речник Державного Департаменту заявив, що такий закид є „наглядною нісенітницею". Президент де Голль має з'ясувати в цьому тижні через радіо-телевізію, чи він кандидуватиме знову на президента Франції у виборах 5-го грудня ц. р. На конференції у Вашинґтоні було коло 600 редакторів. Речники Уряду і деякі його члени давали відповіді на різні запити журналістів, що стосувались міжнародних справ і закордонної політики.

У САНТО ДОМІНГО ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ЗАВОРУШЕННЯ

Війна у В'єтнамі та інші міжнародні події приглушили голосні недавно заворушення в Домініканській республіці, зокрема в Санто Домінґо. Тим часом, там ще далеко від повного замирення і спокою. На фото видно, як американський вояк допомагає в Санто Домінґо „втихомирити" одного із ворохобників.

Астронавт Стеффорд ходитиме по Космосі під час летів Джеміні 6 і 7

Гюстон, Тексас. — Представники Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації повідомляють про те, що астронавт Томас П. Стеффорд, який летітиме в Джеміні 6 як співпілот із астронавтом Волтером Ширра, ходитиме по космосі і має відвідувати космічний корабель Джеміні 7. Після невдачі із летом Джеміні 6 вирішили, що лет Джеміні 6 і 7 відбудеться одночасно в грудні ц. р. Спершу має вилетіти в космос Джеміні 7, який повинен кружляти 14 днів довкола Землі. Після старту Джеміні 7 мають в Кейпі направити потрібне влаштування, щоб Джеміні 6 міг бути випущений в такому часі, щоб свій дводенний лет міг відбути одночасно з Джеміні 7. Астронавт Стеффорд із Джеміні 6 мав би вийти з кабіни та мандрувати по космосі, відвікуючи при тому Джеміні 7. Ці лети обидвох кабін запляновані так, щоб кабіни могли кружляти побіч себе у формації, бувши віддалені тільки на кілька стіп від себе. СССР випускав одночасно дві групи астронавтів, але їхні кабіни майже себе не бачили, бо були віддалені на кілька миль. В Джеміні 7 астронавтами будуть — Френк Борман та Джеймс Лавел. Вони мають вилетіти в космос вже 8-го грудня і впродовж 14 днів повинні 209 разів облетіти Землю. Коло 16-го грудня мають почати свій лет астронавти Ширра і Стеффорд в Джеміні 6 і вони мають наздогнати Джемі 7 на висоті 185-ох миль над Землею. Не знати, як близько вони зможуть бути коло Джеміні 7. Та вони не будуть старатися злучитися своїми кабінами так, щоб можна було перейти з одного космічного корабля до іншого. Але астронавт Стеффорд має вийти із кабіни та в космосі зблизитись якнайближче до кабіни Джеміні 7.

Черговий з'їзд українських журналістів відбудеться в Торонті в 1966 р.

Союзівка, Керґонксон. — До цілого ряду рекомендацій і пропозицій, що їх прийняв відбутий тут з кінцем минулого тижня Перший з'їзд українських журналістів Америки й Канади, належала й постанова відбути черговий подібний з'їзд у Торонті в Канаді в наступному, 1966-му році. До постанови додано, що згідно із схваленою першим з'їздом Спільною Декларацією, на тому другому з'їзді повинна бути оформлена конфедерація українських журналістичних організацій Америки й Канади із спільною назвою Спілка Українських Журналістів Північної Америки, в якій журналістичні організації ЗДА і Канади матимуть автономні права.

Подані у вчорашньому виданні „Свободи" повідомлення про з'їзд та його перебіг і вислід треба доповнити, що хоча думка про такий з'їзд виникла вже раніше, то ініціятором відбутого з'їзду був — у листах і приватних розмовах з членами СУЖА — його великий ентузіяст мґр. Іван Бойко з „Гомону України" в Канаді, який сам — на жаль — не міг у цьому з'їзді взяти участи з уваги на хвилеву недиспозицію. Велику конкретну працю до з'їзду виконав такий же ентузіяст того з'їзду д-р Роман Криштальський, кол. редактор „Народного Слова" в Питсбурґу, тепер секретар СУЖА.

Під час з'їзду, крім Президії та Комісій, мали багато праці пані Марія Кедрин-Рудницька та пані Франка Стахова, дружини відомих редакторів. Запису на „тейп-рекордері" допильновував п. Степан Дембіцький. Увесь перебіг з'їзду фільмували відомі наші фільмові ентузіясти Ярослав Кулинич та Олекса Новицький. Фотографував п. Берізка. Снідання, обіди і вечері подавали заанґажовані для цієї цілі управителем Союзівки п. Володимиром Квасом студентки університетів і коледжів із Ню Йорку та інших міст. Доповіді, привітання та ввесь перебіг з'їзду і його постанови як і повний список учасників плянується опублікувати в пресі та окремою брошурою.

ЩЕ ПРО ПОХОРОН ПРЕЗИДЕНТА УНР В ЕКЗИЛІ

Ню Йорк. — В доповненні до повідомлень про похорон сл. п. д-ра Степана Витвицького, президента УНР в екзилі, із кіл УНР інформують, що в п'ятницю 22-го жовтня під час панахиди в Ню Йорку поминальну промову від Української Вільної Академії Наук у ЗДА виголосив її президент проф. Олександер Архімович. Під час похорону Президента в суботу 23 жовтня Представництво Виконного Органу Української Національної Ради в Канаді було репрезентоване його головою інж. Євгеном Пастернаком та проф. Василем Іванисом. Не цілком точною була подана в „Свободі" інформація, що ген. Валійський ніс численні відзнаки Покійного: генерал ніс тільки клейнод Гетьмана Івана Мазепи.

ЛІТАКИ ЗДА ЗНИЩИЛИ ТРИ РАКЕТНІ СТАНОВИЩА У ПІВНІЧНОМУ В'ЄТНАМІ

Сайгон. — Кількадесять американських бомбовиків — докладного числа тепер командування не подає — у налеті на Північний В'єтнам, що тривав усього 20 хвилин, знищили три становища протилетунських ракет, збудованих совєтськими фахівцями та вивінуваних у совєтські ракети САМ. Американські літаки обкидали ті становища, що були встановлені в найближчому сусідстві великого мосту за 35 миль на північний схід від столиці Північного В'єтнаму Ганою, 500- і 750-фунтовими бомбами та обстріляли летунськими 20-мм гарматами. Обсерватори з американських літаків бачили, як всі три ракетні становища загорілися і частинно експльодували. Всі тамошні радарні й інші споруди були настільки поруйновані або пошкоджені, що вони нездатні до вжитку. Збомбардовано теж успішно згаданий міст: поцілений в кількох місцях — він завалився. Одна вістка твердить, що з отих протилетунських ракетних становищ вистрілено до американських літаків яких 10 ракет, які проте не поцілили ніодної машини, — інші твердять, що крім наземної звичайної протилетунської артилерії комуністи не виявили там іншої оборони. Один американський джетовий літак був поцілений таким протилетунським вогнем, — пільот зумів вискочити з парашутом, але його не вдалося врятувати і він дістався до комуністичного полону. З подій довкола війни у В'єтнамі слід згадати урочисте відзначення в Сайґоні других роковин перевороту, що його армія перевела була проти режиму диктаторського президента Нґо Дінг Дієма. Відбулась дефіляда різних військових частин та громадських організацій, а коло 30 000 осіб приглядались дефіляді з обох сторін вулиць. Військо й поліція повели суворі заходи проти можливих терористичних замахів збоку комуністів. У дефіляді найбільше уваги звертала на себе велика група молодих жінок із гірського племени так званих „монтаньярів", завзятих ворогів комунізму, з традиційними луками; вони всі були босі, але маршували військовим ладом. Дефіляду приймали члени південно-в'єтнамського уряду та генерали.

Підготовча Комісія для скликання 6-ої Сесії УНРади відбула засідання

Мюнхен, (УІБ). — Дня 8-го жовтня 1965 р. відбулося тут засідання Підготовчої Комісії для скликання 6-ої сесії Української Національної Ради під головуванням її голови проф. д-ра П. Феденка. На засіданні було визначено референтів для опрацювання питань, які має полагодити Комісія. Референтами визначено: проф. Феденко — Основні політичні проблеми, що мають лягти в основу резолюцій і деклярації сесії УНРади та можливі зміни в Конституції (кореферент — М. Лівицький); інж. О. Бойдуник — справа завершення консолідації українських політичних сил; ред. Р. Голіян — завершення замирення поміж різними організаціями, що підтримують Державний Центр; мґр А. Мельник — справа прийняття нових організацій до УНРади та можливе збільшення мандатів для деяких фракцій; ред. В. Міняйло — персональний склад майбутніх органів Державного Центру; д-р П. Кашинський — перегляд внутрішніх правильників органів Державного Центру. По всіх цих питаннях було проведено вступний обмін думок. Продовження засідання відбулося 12-го жовтня. Всі референти подали провізоричні думки щодо тем, які належать до їх опрацьовання. Жвавий обмін думок викликав реферат проф. Феденка з додатками ред. Лівицького, що в основному збігалися між собою. Комісія вирішила, що референти мають далі опрацьовувати приділені їм справи, при чому до наступного засідання мають відбутися зустрічі поміж поодинокими фракціями для узгіднення поглядів на різні питання політичного характеру. Вирішено також, що 6-та сесія УНРади, з огляду на потребу підготовлення цілої низки справ, не може відбутися раніше січня 1966 року.

У Мюнхені відбулися Заупокійні Панахиди за сл. п. д-ра Ст. Витвицького

Мюнхен, (УПБ). — В осідку органів Державного Центру УНР в Мюнхені заупокійні Панахиди за бл. пам'яті покійного Президента УНР д-ра Степана Витвицького відбулися 23-го жовтня 1965 року. О год. 6-ій увечорі було відправлено Панахиду в українській католицькій церкві в Мюнхені Владикою Платоном Корнеляком у супроводі двох священиків. О год. 7:30 відправив Панахиду в українській автокефальній православній церкві о. декан Паладій Дубицький у супроводі отця Маркіяна Кардашенка. На обох Панахидах були присутні всі члени Президії та Виконного Органу Української Національної Ради і багато українських громадян, що перебувають у Мюнхені. Були також численно репрезентовані провідні особи середовищ, які не належать до УНРади, зокрема ЗЧ ОУН, ОУНз і СГД. Виконний Орган і Президія УНРади одержують з усіх країн поселення українців численні вислови співчуття з приводу смерти Президента УНР д-ра Степана Витвицького.

У Гартфорді відбулися врочистості благословення і відкриття Народного Дому

Гартфорд, Конн. — Минулої неділі, 31-го жовтня, тут відбулися великі врочистості благословення і відкриття нового Українського Народного Дому. Врочистості благословення Дому довершили спільно парох місцевої української католицької церкви о. декан Ст. Баландюк та парох місцевої української православної церкви о. Федір Коваленко. Врочистості відкриття Дому довершив, у приявності багатьох соток приявних, голова Дому п. Петро Титор, а майстрами церемонії були Олександер Рудзінський та Ярослав Гук, головний радний УНСоюзу. Після цих врочистостей відбувся обід-прийняття, під час якого виголошено численні привітання, між якими були привітання від заступника посадника міста Петра Кінселла та головного предсідника УНСоюзу Йосипа Лисогора. Головну промову під час бенкету виголосив головний касир УНСоюзу Роман Слободян. У мистецькій програмі виступали Український Національний Хор під диригентурою А. Пришляка і Танцювальна Група при Осередку СУМА під проводом Надії Кравець. З нагоди цих урочистостей опубліковано Пропам'ятну Книжку.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АВСТРІЇ

Зальцбурґ. — В суботу 9 жовтня ц. р. тут відбулися загальні збори Спілки Української Молоді в Австрії. Проводила зборами президія в складі — Степан Михайлів — предсідник, Наталія Тюшка та Гриць Бобурчак — члени. Після відчитання привітів і складення звітів членами уступаючої управи й уділення їй абсолюторії обрано нову Крайову Управу СУМ в Австрії в складі: Сергій Бовдій — голова, Петро Головінський, Микола Петрущак, Степан Михайлів, Іван Гарасим, Осип Фаль і Галя Масич — члени. До контрольної комісії увійшли: Наталія Тюшка — голова, Мирослава Михайлів і Микола Кіндрат — члени. Збори одноголосно схвалили привітання і моральну підтримку Українському Народові на Рідних Землях — в його боротьбі за державну незалежність; привітання обом Українським Церквам і їх Єрархам; українським патріотичним молодечим організаціям; українському патріотичному громадянству за кордоном і його установам.

КОСТЬ ВАРВАРІВ – ЧЛЕН АМЕРИКАНСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ЮНЕСКО В ПАРИЖІ

Вашинґтон, Д.К. — В кінці мин. місяця Кость В. Варварів, що працює як член американської дипломатичної служби в Державному Департаменті, виїхав — як член американської урядової делеґації — на конференцію Екзекутивної Ради ЮНЕСКО в Парижі. ЮНЕСКО є однією з найбільших (119 членів-держав) міжнародних організацій в системі Об'єднаних Націй, яка займається справами освіти, науки й культури. Конференція триватиме до 10-го листопада. Д-р Кость Варварів є членом УНСоюзу.

ПРОФ. П. КОВАЛІВ ПРО ТЕОРІЮ ВИНИКНЕННЯ НАЦІЇ

Ню Йорк. — У виповненій вщерть залі Українського Інституту Америки в Ню Йорку відбулася чергова Наукова Конференція Мовознавчої Комісії НТШ, в дні 23. жовтня 1965 р. Конференцію відкрив проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, а доповідь на тему „Теорії виникнення націй і національних мов" виголосив проф. д-р П. Ковалів. Прелеґент спрецизував поняття „нації" і „народу", цитуючи дефініції О. Потебні, К. Михальчука і ін. Він зазначив, що також і мовознавці займаються цією справою, при чому совєтське мовознавство видвигнуло фальшиве твердження, буцімто національна мова різниться від літературної. Опрокидуючи це твердження, прелеґент вказав, що українська нація своїм походженням сягає вглиб старовини, коли то народ, як етнічна цілість, вже за часів Київської держави, ставав на міцні основи культурного життя.

Б. Б. БУДОРОВИЧ ПРОФЕСОРОМ ТОРОНТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Бюлетень Торонтського Університету за місяць жовтень 1965 подає, що Б. Б. Будурович (Відділ Слов'янських Студій) з науковими ступнями БА, МА, і БЛС з Торонта і ФД та з дипломом Програми Східньо-Середньої Европи з університету Колюмбія, — іменований надзвичайним професором (ассосіейт профессор) Університету в Торонті. Досі він працював в Бібліотеці Торонтського Університету.

ВИСТАВКА УСОМ У ТОРОНТІ

Торонто. — Постановою управи Української Спілки Образотворчих Мистців у Канаді відбудеться в новому приміщенні ґалерії „Ми і Світ" при 2263 Блур захід виставка малярства, участь в якій братимуть крім членів УСОМ і мистці, що ще не є членами Спілки. Виставка триватиме від 5 до 20 грудня 1965 р. Жюрі в складі Мирон Левицький, Лідія Палій і д-р Богдан Стебельський, розглядатиме експонати 11 листопада в Українському Домі при 83-85 Крісті, о год. 8 вечора, відбираючи від кожного мистця не більше як чотири твори.

ДОПОВІДЬ ПРО ДОВГОЛІТТЯ

Нюарк. — З рамени Гуртка Приятелів Української Книжки в Нюарку-Ірвінґтоні виголосить проф. Петро Чижик доповідь про свою книжку п. н. „Як людині досягнути довголіття" в суботу, 6 листопада, о год. 7:30, в домівці „Самопоміч" в Нюарку.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЩО ЗДАВАЛОСЯ РОБІТНИКАМ?

„... Споконвіку українське жіноцтво виходить влітку на роботу в поле у білих — і щодня в чистих! — хустках. А етнографи нагадують: українські косарі і навіть чумаки також полюбляли чистий білий полотняний одяг. Чому? Поперше, практично, зручно (у білому не спекотно!), подруге, гарно".

Ці рядки пише в „Літературній Україні" з 5 жовтня викладач економіки та організації праці Верхнедніпровського сільськогосподарського технікуму Микола Горбович.

Але М. Горбовичеві ідеться не про зручність, красу та полегшу. „Коли ти в гарному одязі, то й настрій хороший, і працюється легше та веселіше, тобто переходячи на сучасну економічну мову, каже він, і продуктивність вища."

Якось під час кесонних робіт на Каховській електрівні, наводить приклад М. Горбович, резко знизилась продуктивність праці, люди почали швидко стомлюватися, не зважаючи на коротке перебування в мокрій похмурій камері. На допомогу прийшли мистці — вони зробили з дикту стіни, пофарбували їх на білий колір, намалювали вікна, поліпшили освітлення. Робітникам здавалося, що вони працюють у просторій, світлій кімнаті, і продуктивність праці різко зросла.

ІВАН КАРПЕНКО-КАРИЙ НА КУБАНІ

У 1894 році на ґастролі до Катеринодару (Кубань) приїздила трупа Саксаганського. Місцеві глядачі познайомилися з Карпенком-Карим передусім як з артистом (з його драматургічною творчістю кубанці були майже не знайомі).

Кращі п'єси славетного українського драматурга — „Сто тисяч", „Мартин Боруля", „Наймичка", „Безталанна" — того літа ставилося вперше. Зацікавлення до них зростало ще й тому, що в багатьох грав сам автор.

Вдало були дібрані й виконавці: Лівицька, Суслова, Куликівська, Тобілевич, Садовська, Жарченко (відомий український поет Яків Жарко), Щербина, Савченко, Милославський та інші, — розповідає Василь Орел в „Літературній Україні" з 1. жовтня.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Добрий початок

Перший з'їзд українських журналістів Америки і Канади, що відбувся в днях 30 і 31 жовтня на Союзівці, був — як сказано вже в його назві — першим з'їздом, отже початком. Його перебіг і вислід доказують і переконують, що початок був добрий.

Слідкуючи за з'їздом і його перебігом у цій змоторизованій країні, насувалося порівняння з новим, щойно випущеним з фабрики автомобілем. Таке авто манить око своєю красою і блиском, свідомістю його сили, вимірюваної кількома сотками парових коней, на нього приємно дивитися і радісно в ньому бути. Але, коли мова про їзду, продуценти нових автомобілів рекомендують бодай першу тисячу миль обмежувати швидкість, прислухатись до кожного скрипіння, кожного зайвого „голосу", приглядатись до нього уважно.

Дещо з цього всього відносилося й до з'їзду, про який мова. Це ж був перший з'їзд, перший щойно випущений продукт Спілки Українських Журналістів Америки в порозумінні з подібною організацією в Торонті. Все виглядало першорядно, і приємно було бути на тому з'їзді. А проте, цей наш „четвертий стан", як звичайно окреслюють пресу, все ж таки зібрався вперше, багато з редакторів і журналістів уперше побачили один одного, хоч не раз і не два поплескували один одного по плечах або торгались за чуби в своїх газетах. Мабуть не було на тому з'їзді такого, хто не писав би, не брав би активної участи або й не організував би всіляких інших з'їздів і зустрічей. Але тут вони самі з'їхалися чи не останні, як той кравець, що шиє собі одяг аж тоді, як зодягне всіх інших.

З'їзд, як і кожна така зустріч, мав свої світла і тіні. Першим ясним світлом було те, що він таки відбувся. Не меншим світлом було те, що в ньому взяло участь надсподівано велика кількість високої якости осіб. Практично був заступлений на тому з'їзді ввесь український журналістичний світ Америки і Канади. Обстановка Союзівки, де з'їзд відбувся, була дуже сприятливою для нарад.

Уже до — сказати б — менших світел з'їзду належала технічна сторона його перебігу.

Очевидно, що найяснішим світлом з'їзду був його кінцевий вислід: схвалення спільної Деклярації, ухвала виготовити кодекс етики і праці українського журналіста, рекомендація вжити заходів для створення конференції українських журналістів Америки й Канади та постанова відбути в недалекому часі — евентуально за рік — черговий з'їзд.

Але, вертаючись до деяких тіней, основною з них, як згадано, вважаємо дещо в перебігу нарад. Організатори з'їзду здавали собі справу з того, що наша преса і її працівники мають стільки всіляких суспільних проблем, що їх протягом двох днів не можна не тільки вирішити, але навіть заторкнути. В додатку, включення будь-якої з тих проблем у порядок нарад з метою узгіднювання поглядів було б зайвим, бож редактори мають свої пресові трибуни, з яких можуть виголошувати свої погляди та узгіднювати їх з іншими. Отже, за головну мету з'їзду постановлено в першу чергу професійні справи, а базу для дебат у цих справах давали доповіді та спрецизовані тези тих доповідей. Тим часом, ані учасники з'їзду, ані його провід, не всі, не завжди й не цілком додержувалися цих рямок. Були й деякі поодинокі випадки під час нарад, що їх не можна зарахувати до світел. Проте, це в жадному разі не притемнює справжніх світел з'їзду і не поменшує його направду великого значення для майбутнього розвитку нашої преси, а з нею й наших спільнот у їх зусиллях самим жити й розвиватись, допомагаючи своєму народові у його змаганнях до волі і незалежности.

Добрий початок зроблено. А відомо, що початок — це більше, як половина діла.

Однобокі гуманісти

Публічна дискусія довкола американської політики супроти В'єтнаму й активної участи американських збройних сил в обороні тамошньої волі, загроженої комуністичними аґресорами, не припиняється. Відомо, що демонстрації „пацифістів" по університетських кемпусах та на вулицях різних американських міст спричинили гостру реакцію патріотичного громадянства, при чому й самі студенти різних американських високих шкіл словами й ділом протестували проти кидання „пацифістами" тіні на всю американську молодь. У великому таборі прихильників політики президента Джансона супроти комуністичних аґресорів у В'єтнамі наче автоматично опинилися всі національні групи в Америці. Тому слушно у багатотисячному поході минулої суботи по 5-ій Евню в Ню Йорку маршувала також численна українська група.

Але, очевидно, на цьому справа не вичерпується. Адже не припинилась праця спеціяльної ворожої аґентури, створеної із виразною ціллю морально-політичного розкладання американців. Не змовкли голоси „пацифістів" та „гуманістів", які використовують різні можливості, що їх їм дає американська свобода слова і друку. Так ось, наприклад, в останньому недільному числі „Ню Йорк Таймсу", в додатку „Новини тижня", появився знову „Одвертий лист" до Президента З'єдинених Держав, за підписом кругло 700 викладачів із 48-ми американських університетів, коледжів і інститутів. Деякі з отих високих шкіл репрезентовані в тому „Одвертому листі" одним або двома підписами. Але, наприклад, Гарвардський університет заступлений там аж 96 іменами.

Той „Одвертий лист" має заголовок „Припиніть проливати кров у „В'єтнамі". Його автори твердять, що „американська інтервенція, однаково в людях, як і у воєнному матеріялі, тепер багато більша за інтервенцію з Північного В'єтнаму. Террор, практикований В'єтконґом, тепер куди менший за терор, смерть і знищення, ширені з неба американськими літаками". Отак автори того листа закликають президента Джансона „припинити летунські рейди та офензивні воєнні операції" і „дати шанс в'єтнамському народові опрацювати собі власний мир . . . без уваги на форму правління, що її вони виберуть".

Ось де „собака зарита". Автори того листа дуже добре знають, що коли б не американці — то під терором кількадесятьох тисяч тамошніх озброєних комуністів в'єтнамський „нарід" проголосить комуністичне правління, скупавши його у крові всіх своїх противників. Але це їх не жахає. Їм не був і не є страшний комуністичний терор. Вони ніколи не давали „себе чути", коли терор комуністичної меншини заливав кров'ю Східню Европу. Вони мовчали й мовчать про Україну, Мадярщину, Тибет. Вони раптом пригадують свій гуманізм тільки тоді, коли він покривається з комуністичними політичними цілями. Вони респектують „волю народу" також тільки тоді, коли вона рівнозначна з перемогою комунізму. Це облудний, фальшивий, жалюгідний гуманізм, який сприяє найбільшому ворогові всього того, що гуманітарне.

ТРИ ЕКОНОМІСТИ ПРО ТРИ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ

Так склалося, що три відомі американські економісти того самого дня 27-го жовтня порушили три важливі економічно - фінансові проблеми.

І так колишній голова Ради Економічних Дорадників президентів Кеннеді і Джансона, професор економіки Міннесотського університету Волтер В. Геллер промовляв в університетському клюбі в Ню Йорку на тему значення зменшення податків для росту економіки ЗДА. Новий член Федеральної Резервової Ради Шерман Дж. Мейзел доповідав у Крайовій Лізі Забезпеченевих і Ощадностевих Товариств в Лос Анджелесі про значення кредитової політики для росту американської економіки. А президент Федерального Резервового Банку в Ню Йорку Алфред Гесс говорив у Нюйоркському університеті про „синтетичну міжнародну валюту".

Всі ці виступи кидають деяке світло на сучасний стан економіки ЗДА, і тому варто над ними зупинитися, щоб краще пізнати, які вигляди має господарство З'єднаних Держав у найближчих місяцях, а то й роках.

Геллер є головним автором тієї економічної й фінансової політики, внаслідок якої Конґрес у 1964 році зменшив на $14 більйонів прибуткові податки, щоб таким способом підтримувати ріст економіки при одночасному федеральному дефіциті.

Геллер твердив: „Ніхто не може заперечити, що зменшення податків при дефіцитовому бюджеті дало добрі результати, хоч противники такої фінансової політики гостро її поборювали, коли Конґрес схвалював відповідний законопроєкт".

Однак, він свідомий того, що саме зменшення податку не може бути тим магічним засобом, який втримуватиме економіку в її рості. Здорова економіка вимагає стабільности цін та заробітків і збалянсованого платничого бюджету з закордоном. Ріст економіки не терпить жадних обмежень і контролі, він вимагає економічної волі.

На думку проф. Геллера у фінансовому 1966 році вже не треба зменшувати податків, бо збільшені федеральні видатки на війну у В'єтнамі дають нову іньєкцію економіці. Але в 1967-му році, можливо, знову треба буде подумати над зменшенням податків, щоб наповнити кишені податковців і таким чином скріпити економіку країни.

Представник Федеральної Резервової Ради, Шерман Дж. Мейзель, заявив, що дехто перебільшує загрозу інфляції, і тому не слід утруднювати кредитів за допомогою збільшуваних відсотків від позичок. В цій справі, сказав він, мусимо бути чуйними, але — не треба поки що жадної акції. Мейзел не виключає, що ціни на товари зможуть дещо підноситись, але відсоток безробітних в наступному році зросте в такій незначній мірі, що це не загрожуватиме інфляцією.

Деяке збільшення федеральних видатків на оборону у зв'язку з війною у В'єтнамі, на думку Мейзела, не вимагає зміни в економічно - фінансовій політиці уряду. Мейзел передбачає, що економіка ЗДА в наступному році зростатиме таким самим темпом, як і цього року. В цьому згідні з ним і визначні бизнесмени та економісти. Також кредит у наступному році має залишитися такий самий, як цього року, і тому не треба збільшувати відсотків від позичок, щоб його утруднювати. При утрудненому кредиті можна побоюватися сповільнення темпів економічного розвитку — твердить Мейзел.

Президент Банку Федеральної Резерви в Ню Йорку Алфред Гесс виступив проти творення так званої синтетичної міжнародної валюти і проти організації Міжнародного Центрального Банку.

Могло б здаватися, що виступ Гесса не мав нічого спільного з американською економікою. Але в дійсності так воно не є, бо творці проєкту створення міжнародної, чи пак синтетичної валюти мають на цілі за допомогою цієї валюти скріпити на міжнародному ринку стійкість американського доляра і англійського фунта стерлінґів.

Свого часу ідею творення міжнародної валюти підтримував колишній підсекретар Департаменту скарбу Роберт В. Руза. Але Гесс — проти міжнародної валюти, створення якої вимагало б організації Міжнародного Центрального Банку. Світ — заявив він — до цього ще не готовий, бо такий банк не мав би за собою відповідного політичного авторитету.

І ЗАДКОМ, І ПЕРЕДКОМ . . .

Письменник Юрій Смолич пише у „Культурі і Житті": „Признаюсь, мені дивно, а інколи буває й прикро: чому ми так рідко співаємо „Інтернаціонал"? Адже відтоді, як створено державний гимн Радянського Союзу, ми виконуємо „Інтернаціонал" лише на партійних з'їздах чи конференціях" . . .

Навіть словом не обмовився Ю. Смолич, що з роки другої світової війни з тактичних міркувань в СССР зовсім заборонено співати „Інтернаціонал".

Київський часопис „Культура і Життя" подає повний текст „Інтернаціоналу" і ноти до нього в російській та українській мовах , а Юрій Смолич пропонує співати його не як партійний гимн, а всюди, навіть у театрах перед початком чи після закінчення вистав.

ЧИ СПРАВДІ ТОРГ УКРАЇНСЬКОЮ ЗЕМЛЕЮ?

Недавно у західній пресі появилася вістка про те, що Москва має намір відступити Польщі частину західньоукраїнських і західньобілоруських земель як компенсацію за відступлення частини „зем одзисканих т. зв. „Німецькій Демократичній Республіці".

Коли йдеться про українські землі, то це мала б бути територія поміж теперішньою польсько - українською границею і лінією Рава Руська - Дрогобицький нафтовий басейн.

Такі інформації привіз один із керівників компартії Ізраїлю, Яїр Сабан, який недавно повернувся із подорожі по СССР і звітував про це на таємному засіданні центрального комітету ізраїльської компартії.

Хоч ця інформація звучить сенсаційно, вона, властиво кажучи, не перший раз з'являється у пресі.

Десь мабуть у 1962 р. в одній нюйоркській газеті була коротка нотатка про те, що в варшавському часописі згадувано про проєкт відступити Польщі частину західньо - українських земель із бориславським нафтовим басейном і Львовом як компенсацію за відступлення Польщею Німеччині „зем одзисканих".

Нотатка ця пройшла майже непомітно у журналістичному світі. Але на тому не закінчилось.

Львівське обласне радіо відоме із своєї запеклої антирелігійної кампанії. Ця кампанія викликає у його слухачів в Україні реакцію, які пишуть до Радіо - комітету листи - протести фактично з осудом совєтської влади.

Якось у половині 1963 р. один із слухачів написав до того Радіокомітету виїмково гострого листа, в якому, судячи по відповіді на нього, заявляв, що совєтський режим нічого українському народові не приніс.

На цей лист відповіла авторові також львівська письменниця Ірина Вільде, яка вихваляла совєтський режим в Україні і заявила, що він об'єднав всі українські землі. „Коли б радянська влада, — писала Ірина Вільде, — дала українському народові тільки об'єднання всіх українських земель, то й за це варто їй низько, низько вклонитися" . . Український народ, мовляв, належно оцінює це, і на підтвердження І. Вільде наводить „приклад": „Два чи три роки тому хтось пустив провокаційну вістку, ніби Львів має відійти від Радянського Союзу. І ось одного дня з'явилася у мене, як депутата (Верховного Совєту, — абв.) заплакана дружина священика з проханням, щоб в разі чого, мати на увазі, що її сім'я також хоче переселитися на Схід".

Це ствердження І. Вільде важливе тим, що плян Москви відступити Польщі частину західньоукраїнських земель існує, що про цей плян було вже відомо „два чи три роки тому" (перед 1963 — абв.) ширшому загалові.

Найновіша вістка про цей плян, привезена із СССР із-раїльським комуністом Яїром Сабаном, тільки потверджує попередні вістки в цій справі і надає їм характеру повної правдивости.

У світлі цього треба дещо інакше дивитись на несподівані візити совєтських керівників до Польщі, Мадярщини і Чехо-Словаччини, на недавні візити Ульбріхта до Москви та Києва і спеціяльні почесті, з якими його там зустрічали.

Все це мусить викликати тривогу й обурення серед українського народу, що Москва коштом українських земель хоче осягати свої цілі.

Немає сумніву, що Москва натискає у Києві на „уряд УССР", щоб він погодився на цей плян розз'єднання українських земель. Бо без формальної згоди того „уряду" такого торгу добити не можна. Ніякий торг українськими землями не може відбутися також без офіційної згоди Верховного Совєту УССР, де засідають „вибранці народу". З якими арґументами виступили б перед українським народом маріонетки з „уряду УССР" і Верховного Совєту, погодившись на торг українськими землями, на їх розз'єднання?

абв.

Багатий урожай, але для кого?

Письменник Яків Майстренко разом із своїми трьома братами та внуками відвідав рідну Опішню на Полтавщині. У „Літературній Україні" з 24 вересня він друкує свої нотатки „Моя Опішя", де є такі рядки, що яскраво показують совєтську дійсність в Україні:

„1961 року Полтавська область мала багатий урожай. Добре вродила тоді й опішнянська земля. Але, розповідають товариші, приїхав до них під час хлібоздачі представник з області, побачив на току бурт ячменю. „Що це за ячмінь?" — питає. — „Фуражний". „А хлібоздачу закінчили?" — „Закінчили". — „Може, вивезли б і цей ячмінь?" — „У нас же велика свинофарма, як же без фуражу?" „Залиште по шістсот грамів на свиноматку — і вистачить!"

Після таких директив роздавали колгоспникам поросят та продавали по копійці за кілограм на м'ясопоставки . . ."

ЛЮДИНОЛЮБСТВО

„Піклування про людину-трудівника, про повніше задоволення її матеріяльних і духових потреб завжди було і залишається головною турботою" . . . — пише в своїй передовиці редактор „Радянської України" (часопис з 25 серпня). Це він називає людинолюбство.

Тим часом „лікувальні заклади і досі туляться в тісних мало пристосованих приміщеннях, де важко працювати медикам, незручно хворим . . . Особливо погані справи в Закарпатській, Вінницький, Львівській областях".

Леся Ліпсак

ЗОЛОТІ ДУКАЧІ І ПІСНЯ

(Прочитане під час спільної вечері на 1-му з'їзді українських журналістів Америки і Канади на Союзівці 30-го жовтня 1965 р.)

Тоді не давали дочкам у придане поля. Поле ділилося поміж синів. А дочкам давали як вино коралі із золотими дукачами. За них можна було купити пару добрих волів. Бо тоді ще їздили та орали волами.

Бабуня була з багацького роду, тож дістала в придане дванадцять довгих шнурків червоних коралів, ще й пару волів.

Коралі з дукачами лежали в скрині поруч білого рантуха, що без нього жадна порядна господиня не пішла б до церкви, та поруч звоїв шорсткого, льняного, на сонці вибіленого „господарського" полотна. З нього шили у Великий Піст сорочки для дітей і для чоловіка на Великдень.

Коралі вбиралося лише „про свято і про неділю", і як ішла господиня, поскрипуючи новими чоботами, то дукачі видзвонювали, ніби виспівували нескладну, але ясну пісню. Так ніби володарка прибрала одежу відзнаками своєї почести. А втім — чи господиня не була володаркою землі?

Пісня прийшла не знати звідкіля. Її не давали в приданому, бо яка ціна простій селянській пісні? І напевно не створив її ніякий поет, бо поети добирають слів і намагаються захопити слухача, а ця пісня була подиктована серцем, а серце не знає штучних прикрас.

Пісня залишилася досі.

По сірих волах — ані сліду.

Золоті дукачі пограбовано під час війни . . . Шнурки червоних коралів порвалися, коралі розсипалися, а ті, що зосталися — зблідли та помутніли. Бо кажуть, що коралям, щоб жили, потрібно тепла жіночої шиї — інакше вони нидіють та завмирають . . .

І тільки пісня осталася...

Але чи уявляєте собі, щоб хтось тепер співав такої пісні:

Хора ж бо я хора,
Либонь я умру,
Ідіть, діти, приведіте,
Кого я люблю.

Ідіть, діти, приведіте
Попа і дяка,
Най розпишу худобоньку
За свого життя . . .

Скажіть — хто тепер залишає завіщання у пісні? Хіба мрійник якийсь, поет „не з цього світу". І ще скажіть: хто тепер так спокійно, так розспівано про свою смерть говорить? Це ж — прикра річ і . . . дуже прозаїчна. Але все таки для тих, що білими рантухами голову покривали й дукачами видзвонювали — то була так, як захід сонця, присмерк, ніч . . . По дневі ніч — по житті смерть. Чи може бути щось простіше? Чи може бути більша мудрість від тієї, де початок колесом сплітається з кінцем, і про це можна сказати тільки в пісні?

Най розпишу худобоньку
За свого життя.

А попові штири воли,
А дякові два,
Щоби читав псалтироньку
З вечера до дня.

Чуєте? Нічого, що пригнітало б смутком, нічого безнадійного. Отак по-господарськи, до речі сказано: щоб штири воли, що ґаздиню туди, між липи, між хрести, на горбку біля церкви відвезуть, вже на її подвір'я не верталися, а на приходство звільна покрокували. А за те, що всю ніч для ґаздині миготітимуть восковi свічі, кидаючи довгі тіні на сторінки псалтиря, за те довге - предовге прощання словами псальмопівця з одного світу до другого, за слова, що плинуть „з вечера до дня" — і ще один дар, ще одна пара волів.

А сусідонці дрібні коралі,
Щоби мене вложила красно
на лаві . . .

Коралі — це життя, а життя для живих . . . А смерть — це тільки захід сонця . . . а потім приходить ранок . . .

А сусідові полотна на стан,
Щоби мене споминав,
як спати лягав . . .

Полотна на стан — на сорочку . . . Полотна з ниток, на кужелі випряджених, у ткача витканих, на росі проти сонця вибілених . . . полотна багацького, господарського, важкого, як біле золото . . . „Щоби мене споминав" . . .

Чи вам не пригадується щось як „нон омніс моріяр, мультакве парс меї вітабіт Лібітін?"

Ну, скажіть, чи не здасться вам, що в цьому завіщанні щось володарське?

Оця клясична простота.

Оцей легенький спокій духа.

Оця великопанська щедрість.

Чи дозволите зробити порівняння?

Якщо правнуки тих, що приїхали на „Мейфлавері", вважають себе за аристократів, то чи внуки тих, що сіяли льон, ткали полотно і звалися „ґаздами" та „ґаздинями" і з землі черпали силу та розум — чи їхні внуки мають про це соромливо мовчати?

Правда, все, що чуже, завжди більше респектоване від власного . . . І може не слід згадувати бабуні, що ходила в рантуху, чоботях і пишалася сірими волами мужицькими?

Але це так, мимоходом. Ніхто нікого не збирається переконувати, що велич у простоті, а простота — це велич.

І ця наша пісня прийшла лише тому, що вона тепер бездомна. Бо там, кудою вона колись ходила — там уже для неї немає місця. Там тепер чужих пісень співають . . .

Не знаю, де тепер зупиниться простенька, нехитра пісня, що білими нитками довгих полотняних сувоїв ясніє, коралями червоними всміхається, дукачами розлочується . . .

Коли сірість падає на думки, мов попіл з вигаслого вогнища, тоді пісня розсновує довгі звої біленого на сонці полотна, а на ньому, як відблиск усмішки червоних коралів, а там дальше золотистий бренькіт дукачів . . . і якби йшли спроквола пари сірих волів і везли з дня вчорашнього через день сьогоднішній у день завтрішній те, що ґаздиня залишила живим . . .

Бо хіба ж не стане сили бути господарем завтрішнього дня? . .

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Леонід Полтава

ВІД „ДЗВІНОЧКА" ДО „ВЕСЕЛКИ"

(1)

Хоч і як скромно, але цього року ми відзначили один чудовий ювілей — 75-річчя з часу появи „Дзвінка" — першого журналу для українських дітей і молоді. Перший дитячий журнал тоді, коли інші народи відзначали сторіччя, а Франція — 250-річчя дитячого журналу.

„Дзвінок" виходив у Львові під керівництвом письменника-етнографа Володимира Шухевича. Видавало журнал Українське Педагогічне Т-во „Рідна Школа". Які автори? — Л. Українка, Ів. Франко, Л. Глібів, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, У. Кравченко, К. Малицька, К. Гриневичева та багато інших. Як бачимо — в тому числі й наші письменники-клясики. Журнал виходив 25 років, але на його матеріялах, на українських півничках і лисичках, на оповіданні „Олеся" Грінченка, на „Харитї" Коцюбинського, на казках Франка, віршах Лесі Українки, на патріотичній поезії Уляни Кравченкової — виховалось не одно покоління людей, вірних християнській Україні з дитинства до смерти.

Ролю „Дзвінка" з більшим чи меншим успіхом згодом перебирали на себе київські і львівські дитячі журнали, а під час другої світової війни її добре (коли брати до уваги гітлерівську цензуру й труднощі воєнного часі) виконував журнал „Малі Друзі за редакцією — Богдана Гошовського.

Понад десять років тому цю ролю перебрала на себе „Веселка" у ЗДА, на якій виховується наше молоде покоління не лише у З'єдинених Державах та в Канаді, а й у всіх вільних країнах світу. Ролю і значення цього журналу вдало схарактеризував один із його передплатників із Філядельфії, що має трьох дітей: „Коли б УНСоюз видавав лише „Веселку", то й тоді варто бути його членом". Є в цьому якийсь добрий символ, що до складу редакції „Веселки" з Джерзі Сіти входить, крім ред. Барагури та письменника Романа Завадовича, ред. Б. Гошовський, голова ОПДЛ із Канади — той, хто редагував у Львові „Малі Друзі". Це символ зв'язку еміґраційного дитячого журналу з Батьківщиною, рідною культурою, з традиціями української дитячої літератури.

Чи така література взагалі існує?

На це запитання один із наших критиків - літературознавців відповів, що він не знає, чи така існує в природі. А незабаром після тієї відповіді часописи сповістили про Міжнародний З'їзд у справах дитячої літератури . . . І це там, здається, Джан Стейнбек, сказав, що коли дитячій літературі накидати ідеологічні гасла, то з неї буде те, що і з верблюда, коли б його протягти крізь вушко голки . . . Автор того визначення напевно мав на думці совєтську дитячу літературу, з якої — для прикладу — зацитую з П. Тичини:

Хочу бути точним
У кожній деталі,
Хочу бути ленінцем
Як товариш Сталін...

Те ж саме було про Хрущова і буде про іншого Брежньова. І як колись — той же П. Тичина може ще створить шедевр дитячої поезії про дівчинку, яка блукала в ліску, зустріла зайчика, була б його спіймала, але „зозуля ізлякала: ку-ку" . . .

Український письменник для дітей за кордоном, на щастя, не мусить протягати верблюда крізь вушко голки, і твору з тенденційними нотками „Веселка" просто не надрукує. Вона — вимоглива, об'єктивна і, сказати б, висока у виборі матеріялів. Навіть прийняті до друку твори, і то відомих авторів — ще мандрують від члена редколеґії до іншого редактора, щоб нарешті мовний редактор Вячеслав Давиденко остаточно поставив свою крапку.

Роля „Веселки" — подвійна: поперше, журнал допомагає тут, поза межами Батьківщини, виховувати дітей на українців і християн; подруге — річники „Веселки" (а їх ось-ось буде вже одинадцять!) — це в майбутньому справжній скарб для видавництв, шкіл, педагогів у день звільнення України.

На Україні виходить журналик для зовсім малих „читачиків" під назвою „Малятко", у якому відносно небагато партмакулятури, але вже в „Барвінку" (колись „Піонерії") та в журналі для молоді „Ранок" — перлини доводиться вишукувати під побільшуючим склом. І тут „Веселка" відіграє особливу ролю: вона містить ті матеріяли, які заборонено публікувати в колоніяльній УССР. До таких тем належать, передусім, тема любови й пошани до рідної мови, любов до минулого Рідного Краю, знання його історії — в доступній для дітей формі, географії, природи; виховування дітей в релігійно-християнському дусі; в дусі кращих здобутків української людини, наших традицій; в донесенні — знову ж таки в доступній для дитини формі — до свідомости дітей і підлітків, які виростають поза Україною, споконвічних прагнень і змагань українського народу за право жити, як сказав Тарас Шевченко, в своїй хаті.

(Далі буде)

64 Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку

запрошує на

ПОКАЗ КОЛЬОРОВИХ ФІЛЬМІВ

ДЛЯ ДІТЕЙ У ВІЦІ ВІД 5 - 11 РОКІВ

який відбудеться

в неділю 7 листопада 1965 р.

о год. 3-ій по пол.

в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ ДОМІ

ч. кімн. 31/III.

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ та Т-ВО ОДУМІВСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ в НЮАРКУ, Н. Дж.

— влаштовують —

в суботу, 6-го листопада 1965 року

ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

у великій залі VETERAN FALCONS HOME

790 S. 20th Street, Newark, N.J.

Оркестра БОГДАНА ГІРНЯКА

ДОБІРНИЙ БУФЕТ І НАПИТКИ

Щиро запрошуємо всіх

КОМІТЕТ

Увага! БОФАЛО й ОКОЛИЦЯ! Увага!

В суботу, 6-го листопада 1965 року

в годині 7:00 вечером

в ШКІЛЬНІЙ ЗАЛІ при укр. кат. Церкви св. о. НИКОЛАЯ, 995 Fillmore Ave.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Бофало

в яких повинні взяти участь члени Окружної Управи та Урядовці і конвенційні Делеґати наступних Відділів:

40, 60, 87, 127, 149, 299, 304, 351, 360, 363, 475

На порядку нарад:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи
2. Реферат обласного організатора УНСоюзу Володимира ГІРНЯКА
3. Вибір нової Окружної Управи.
4. Успішне закінчення цьогорічної кампанії
5. Вручення ювілейних відзнак УНС

У Зборах візьме участь

Володимир ГІРНЯК, обласний організатор УНС, який залишиться в Бофало і околиці для допомоги Відділам придбати нових членів, щоб виконати свої цьогорічні квоти. Треба сподіватися, що місцеві громадяни, які ще не є членами УНСоюзу, скористають з досвіду фахової людини.

ДО УЧАСТИ В ЗБОРАХ ЗАПРОШЕНІ ТАКОЖ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ ТА ШИРШЕ ГРОМАДЯНСТВО.

УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу у Філядельфії, Па.

повідомляє оцим, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ УНС

— відбудуться —

в неділю, 7-го листопада 1965 року

в залі Українського Спортового Осередку „ТРИЗУБ"

при 4930 N. Broad Street — Philadelphia, Pa.

На порядку дня:

1. Загальні збори із звичайним порядком нарад.
2. На вищому (третьому) щаблі забезпеченевої служби — доповідь гол. секр. Ярослава ПАДОХА.

До участи в Зборах зобов'язані предсідники, секретарі, Касирі і всі інші відділові урядники й конвенційні делеґати наступних Відділів УНСоюзу:

45, 48, 62, 83, 105, 116, 128, 153, 154, 156, 163, 166, 173, 216, 231, 237, 239, 245, 247, 248, 261, 268, 321, 324, 331, 339, 347, 352, 362, 375, 378, 383, 388, 397, 424, 430, 479.

Гостям раді.

Початок: 2 год. по пол.

У Зборах візьмуть участь наступні Головні Урядовці УНС:

Д-р Ярослав ПАДОХ, головний секретар

Д-р Володимир ГАЛАН, голова Контрольної Комісії

Олена ШТОГРИН, головна радна

Іван ОДЕЖИНСЬКИЙ, головний радний

За Окружну Управу:

Степан ГАВРИШ, голова — Петро ТАРНАВСЬКИЙ, секретар

Дітройт, Миш.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ АГАФІЇ І СТЕПАНА ХОМ'ЯКІВ

Ювіляти Агафія і Степан із синами Михайлом і Миколою

Золотий Ювілей Подружжя Агафії і Степана Хом'яків

Широким колам дітройтської громади від більш як 50 років не лише добре відома, але близька родина Агафії і Степана Хом'яків. Обоє вони ще зовсім молоді прибули з дорогої їм досі Бібреччини до ЗДА у 1912 році. Не зважаючи на тяжкі початки в новій країні, вони зараз же включились у суспільно громадську працю. Степан вступив у ряди УНС два тижні після приїзду, і з того часу занимає у своюму відділі різні провідні становища, а вже 21 рік є його секретарем. Агафія включилась у парохіяльне життя та в жіночий рух, і мимо поважного віку обоє працюють з повною енергією.

Громада вшанувала їхній Золотий Ювілей подружжя 10-го жовтня, бо тоді точно 50 років, коли 10-го жовтня 1915 року Степан і Агафія стали подружжям.

Ювілейні святкування почалися в церкві НЗПДМ в Гемтремку, де Ювілейного благословення довершив о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ при співі хору ім. Івана Котляревського під керівництвом дир. Д. Атаманця.

Ювілейний Бенкет, що його приготовили на честь Ювілятів сини Микола і Михайло та дочка Маруся Дорошенко, відбувся в залі Українського Демократичного Клюбу при вул. Грейлінґ. Простора заля була вщерть виповнена громадянством та членами ближчої та дальшої родини. На столі традиційний коровай та емблема 50-ліття майстерно вирізьблена молодшим сином Михайлом. Трапезу розпочато молитвою, яку провів о. Ждан, який виголосив зворушливу промову, вказуючи на прикладне життя Ювілятів та їхню працю для своєї церкви, школи та громади.

Майстром церемонії була відома суспільно-громадська діячка пані Катерина Хом'як. Без сумніву, найбільше свого труду Ювілят вложив у розвиток Українського Народного Союзу, якого є членом 53 роки, тому й вступне слово виголосив секретар Окружного Комітету УНС в Дітройті п. Андрій Триш, вказуючи як багато практичних порад та труду вкладає Ювілят ще досі для Союзової родини. Багато фрагментів із життя УНС подав у свойому слові голова 146-го відділу УНС п. Галишин, доповнюючи промову передбесідника.

Про довголітній труд Ювілятки, що вона його вкладала як активна діячка Сестрицтва НЗПДМ, говорила пані М. Бортник. У 5-му відділі Союзу Українок Ювілятка була ввесь час прикладною членкою, говорила у свойому слові пані К. Сосновська. Особливо тоді, коли ходило про допомогу українським емігрантам по закінченні другої світової війни. Доповідь про життя та діяльність Ювілята виголосив п. Баран. „Довгі роки Ювіляти були там, де потрібно було рук до праці у громаді", — сказав промовець. Зокрема в акціях ЗУДКА, опіки над емігрантами з Европи. До їхнього голосу прислухувались інші, коли доводилось їм бути делеґатами на конвенціях наших установ. В тому самому дусі говорили також пп. Підперигора, Диґас, Карп, Гриньків і інші. Згодом відчитано привітальні телеграми від Головного Предсідника УНС п. Йосифа Лисогора, Стейтової Леґістратури з Ленсінґ, міської управи міста Дітройту та інші. Привіти та щирі побажання складали усі члени родини Ювілятів, зокрема діти та внуки. Також факт гідний уваги, що всі вони є членами УНС. Не лише місцеві, але позамісцеві гості були учасниками цього свята, як з далекої Алберти (Канада), Віндзору, Ютики, Миш., Торонта, Онт., і інші. Усі вони були горді за Ювілятів, що вони зуміли виховати своїх дітей, а навіть внуків в українському дусі та вщепити в них почуття національної гордости.

Під кінець Ювілейного Бенкету промовив Ювілят. Зворушений до глибини душі скромно заявив, що він не заслуговував собі аж на таке урочисте вшанування. Ціле своє життя він та його Дружина працювали не для особистої слави та почести. Вони обоє виконували лише свої батьківські та громадські обов'язки. Робили все те, що наказувала їхня совість, як батьків та національна гордість, як громадян. Додав, що працюватиме скільки в нього сил вистачить, бо це є його життєвий зміст. На доказ цього, що так високо цінить свою парохію, школу та громаду, жертвує $500 на різні парохіяльні потреби, точніше 450 дол. на Українську Вищу школу, а 50 дол. на іконостас до церкви НЗПДМ. Не поминув пожертви на цілі наших найменших, складаючи відповідний даток на дитячий журнал „Веселка", а також на жіночий журнал „Наше Життя".

До пізньої ночі гості весело забавлялись при звуках оркестри. Всі вони були радісно настроєні, що ювіляти діждались такого ювілею. При тому бажали ще довгих років прожити на користь своєї родини та добро громади.

На многі літа Дорогі Ювіляти!

П.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У США

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

Комісії для дослідження української суспільної думки

Доповідь п. Романа Леґедзи:

„ТЕЧІЇ І ВПЛИВИ У ПРОГРАМІ КИРИЛО-МЕТОДІЇВЦІВ"

Засідання відбудеться в суботу 6-го листопада 1965 року о 6 год. 30 хв. веч. в будинку Академії

206 Вест 100 вул., Н.Й.

ЗУСТРІЧ 1965 Р.

Туристів груп „Тура на Україну"

що відбудеться

в суботу, 6-го листопада 1965 р. на СОЮЗІВЦІ

Оселі Українського Народного Союзу в Кергонксоні, Н. Й. в горах Кетскіл

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ:

Субота, 6-го листопада 1965 р. — ПРИЇЗД

ОБІД — год. 12:30

ПО ПОЛУДНІ —

Зустріч та висвітлювання знімок і фільмів зроблених на Україні.

Год. 6:30 — вечеря та продовження висвітлювання фільмів.

Неділя, 7-го листопада 1965 р. — СЛУЖБА БОЖА, Зустрічі — Дозвілля.

Оплата $10.00 до $12.00 влючаючи ланч, обід, нічліг і снідання — яку прошу слати прямо на Союзівку.

ЗАПРОШУЄТЬСЯ РОДИНИ і ПРИЯТЕЛІВ.

Зголошення до 25-го жовтня ц. р. листовно або телефонічно з поданням кімнат і осіб приймає

KOWBASNIUK AGENCY

286 East 10th Street New York, N.Y. 10009

Telephones: ALgonquin 4-8779 or 8780. Area Code: 212

Увага! РОЧЕСТЕР! Увага!

В суботу 6 листопада 1965 р.

в год. 8-ій вечером

в залі UKRAINIAN AMERICAN CLUB

293 Hudson Ave., Rochester, N.Y.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

Окружного Комітету Відділів УНСоюзу з Рочестеру і околиці

в яких повинні взяти участь Урядовці і конвенційні Делеґати наступних Відділів УНСоюзу:

36, 217, 285, 289, 316, 343, 367 та 437.

ПОРЯДОК НАРАД:

1. Звіти Окружної Управи;
2. Доповідь головного предсідника Йосипа Лисогора;
3. Справа Крайового Спортового Турніру УНСоюзу;
4. Справа членської кампанії 1965 року.

В Зборах візьмуть участь

ЙОСИП ЛИСОГІР, головний предс. УНСоюзу

та

ВАСИЛЬ ГУССАР, головний радний УНСоюзу

До участи в Зборах запрошені теж всі члени УНСоюзу та все місцеве Українське Громадянство.

Українська громада метрополітальної округи Нюарк-Ірвінґтон будує Народній Дім

До метрополітальної округи Нюарк-Ірвінгтон зачисляються ще такі місцевості: Мейплвуд, Мілберн, Гілсайд, Юнісн, Орендж, Іст Орендж, Вест Орендж, Савт Орендж, Блюмфілд, Монтклер, Колдвел, Верона, Лівінґстон і декілька менших. Округа ця ніколи не мала репрезентативного Народного Дому. Довгі роки ролю цю сповняла Українська Централя (Юкрейніян Центер) в Нюарку. Містилися в Централі деякі товариства, і служила вона для інших на спорадичні зібрання чи збори. Найбільша заля Централі містила 500 осіб, і коли приходилося робити імпрези на більшу скалю, треба було винаймати чужі залі, звичайно за солені гроші. Коли у зв'язку з перебудовою міста продано Централю, і ці можливості втрачено. Ціла громада опинилася в скрутному положенні і мусить, хоч не хоч, часто проситися до чужих.

При продажі Централі місту тодішня, відмоложена вже Управа зуміла сплатити поважні заборгування і заощадити $60.000 готівки. Замість роздрібнюватись на малі об'єкти, рішено закупити відповідне місце, на якому можна б було поставити репрезентативний Народний Дім.

Округа наша перенаселена і мало є відповідних об'єктів (у відношенні до фінансових спроможностей громади) треба було діяти швидко, коли трапилася добра нагода. При кінці 1964 року куплено цілий бльок вулиці Проспект Евню в Ірвінґтоні за $110.000 разом із фабрикою і кількома домами. Група ентузіястів (ще є в нас такі!) зуміла в скорому темпі, працюючи в більшості без грошевої рекомпензати, переробити фабричні галі на домівки для товариств і на залі для менших імпрез. Залі ці посвячено 3-го жовтня, і громада вже користується ними.

Одначе головне завдання: побудова репрезентативного Народного Дому, стоїть перед громадою. До Комітету Будови запрошено представників всього громадянства, створено різні комісії, приготовляється ударна збіркова акція. Панує загальний оптимізм, що ніхто не відмовиться від пожертви на будову Народного Дому. Оптимізм цей опертий на фактах, що наша громада здала блискучий іспит зрілости, будуючи дві імпозантні церкви, — католицьку і православну, як також переводячи дуже успішну збірку на Фонд Кардинала Йосифа Сліпого.

Жертви на будову Народного Дому можна посилати чеками на адресу:

Ukrainian Center, Inc., 140 Prospect Avenue, Irvington, N.J.

Пожертви можуть мати форму уділів до Централі. Уділ, який виносить сто долярів, дає один голос на Загальних Зборах. Хто набуде 10 уділів, буде мати десять голосів (це є максимум голосів, що їх може мати один член). Уділи можна сплачувати ратами. Покищо, з правних і практичних причин, залишено назву „Українська Централя", але, очевидно, як більшість членів буде собі цього бажати, можна змінити назву на найближчих Загальних Зборах.

Д-р Осип Андрушків

член Буддівельної Комісії

Український Конгресовий Комітет Америки — Відділ в Пасейку, Н.Дж.

— відзначує —

в неділю 7-го листопада 1965 р.

о годині 6-ій вечора

в залі Української Централі при 240 Ґовп Евеню

47-мі Роковини ЛИСТОПАДОВОГО ЗРИВУ

У програмі Свята:

ВСТУПНЕ СЛОВО — п-ні М. СТЕФАНІВ

СВЯТОЧНА ПРОМОВА — п. В. МОЧУЛА

МЕЛЬОДЕКЛЯМАЦІЯ — ПЛАСТУНКИ-ЮНАЧКИ

СОЛЬОСПІВ — п-ні А. ГАВДЯК

РЕЦИТАЦІЯ — п-ні Т. КАРПЕНКО

ХОР УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ св. о. МИКОЛАЯ В ПАСЕЙКУ

— дир. п. МИРОСЛАВ ГЛИНСЬКИЙ

ЗАКЛИКАЄМО ВСЕ ГРОМАДЯНСТВО ПАСЕЙКУ І ОКРУГИ ДО ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТИ У СВЯТКУВАННІ.

У ЦЬОМУ МІСЯЦІ ПОЧНЕТЬСЯ ЕВАКУАЦІЯ ЄГИПЕТСЬКИХ ВІЙСЬК з Ємену. Є там 60.000 єгипетських вояків, які підтримували тамошній, силою наставлений республіканський режим — проти монархістів. До половини наступного місяця всі єгипетські військовики мають виїхати. Про це президент Гамаль Абдель Нассер, саудіарабський король Фейсал і всі групи єменців договорились 24 серпня ц. р. В цьому місяці мають створити тимчасовий коаліційний уряд в Ємені.

В СТОЛИЦІ ДАМАСКУ АРЕШТУВАЛИ колишнього віце - президента Сирії, коли вона була з'єднана з Об'єднаною Арабською Республікою (Єгиптом), під закидом „контактів з чужинецькою державою", під якою треба розуміти СССР. Водночас арештували там також колишнього сирійського міністра закордонних справ Халіла Калласа. Обидва були противниками теперішнього диктаторського президента Сирії генерала Аміна ель Гафеза, над упадком якого вони працювали.

ДОСТОЙНІЙ РОДИНІ І УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ РАДІ З ПРИВОДУ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ

св. п. д-ра СТЕПАНА ВИТВИЦЬКОГО

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛИКИ В ЕКЗИЛІ І ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ВІЙСЬК УНР ТА ПОЧЕСНОГО ОТАМАНА УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА ГЛИБОКЕ СПІВЧУТТЯ ВИСЛОВЛЮЄ

Генеральна Управа Українського Вільного Козацтва

Замість квітів на могилу

сл. п. д-ра Степана Витвицького

Президента Української Народної Республіки в екзилі складаємо $50.00 на Фонд Верх. Архиєп. Кард. Йосифа Сліпого

Д-ри СОФІЯ і ЛЕВ СИЦІНКО

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого і Незабутнього

МУЖА, БАТЬКА І СИНА

бл. п. інж. Романа ОНИШКЕВИЧА

— відправляться —

СЛУЖБИ БОЖІ

В П'ЯТНИЦЮ, 12-го ЛИСТОПАДА о год. 9-ій РАНКУ в церкві Покрови Божої Матери на Озон Парку — 87 St.

В СУБОТУ, 13-го ЛИСТОПАДА о год. 8:30 РАНКУ в церкві св. Юра на Мангеттені — 7th Street.

Родину, Друзів, Товаришів просять про молитви за душу Покійника опечалені

ЖІНКА, СИН, МАТИ

Замість квітів на свіжу могилу

СЛ. П. Д-РА ВОЛОДИМИРА Залозецького

складають дол. 20.00 на „Фонд ім. д-ра Володимира Залозецького"

ІРКА й МИКОЛА ШПИТКО

Замість квітів на могилу

св. п. Марії Нинки

складаємо $15.00 на пластові табори в Німеччині

ЮЛІЯН, ОЛЕНА І ОКСАНА БАЧИНСЬКІ

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність, дня 20 серпня 1965 року наш Найдорожчий Батько, Дідуньо, Брат і Тесть

бл. п. о. Декан РОМАН КУЦІЛЬ

В часі нашого важкого горя зазнали ми багато співчуття і розради від наших Приятелів і Знайомих. Не маючи змоги подякувати всім особисто, цією дорогою бажаємо зложити нашу глибоку і щиру подяку.

В першу чергу складаємо нашу щиру подяку о. совітникові Степанові Чомкові за несення останньої прислуги Покійному, теплі слова виголошені в церкві та за організацію похоронних обрядів.

Уклінну подяку складаємо Їх Екселенції Кир Іванові Прашкові, Єпископові Австралії, за надіслані нам письмові співчуття, відслуження Служби Божої і молитви за душу Покійного. Дякуємо Їх Екселенції Lawrence Casey Єпископові рим.-кат. обряду в Рочестері за участь в парастасі. Дякуємо Впр. о. дек. В. Середовичеві і Впр. оо. С. Городецькому, П. Чавсові, М. Ілевич, А. Стасюкові, В. Осташеві, П. Шуфлятові, Б. Смикові, К. Тимочкові, М. Мищишин, І. Мак і В. Корчинському за участь в похоронних обрядах. Впр. о. дек. В. Середовичеві за прощальне слово на кладовищі. З глибини серця дякуємо Впр. о. Степанові Городецькому за несення духової опіки та за часті відвідини Покійного в часі недуги як рівнож за зворушливе прощальне слово виголошене в церкві.

Наша спеціяльна щира подяка Вп. п. д-рові Т. Артемовичеві за Його дбайливу, безінтересовну довголітню опіку в часі недуги Покійного.

Чоловічому хорові „Сурма" дякуємо за участь в похоронних відправах. Не меншу подяку висловлюємо Організаціям за вінки і пожертви на св. Служби Божі. Молодечим організаціям „Пласт" і „СУМА" за останній салют Покійному.

Щиросердечно дякуємо всім Приятелям і Знайомим за численні пожертви на св. Служби Божі за Покійного і за прислані вінки та квіти. Наша щира подяка п. радникові Зубрицькому за прощальне слово на кладовищі, як рівнож за поміщення некрологу в укр. щоденнику „Свобода". Вп. п. мґр. М. Бардинові за слова подяки, висказані від Родини всім присутнім під час тризни.

Складаємо щиру подяку Впр. о. Шулеві, о. Лукашевичеві і о. Гнатишакові за надіслані письмові співчуття як рівнож за відслужені св. Літургії. На кінець дякуємо всім, які своєю участю причинились до вшанування пам'яті Покійного.

Похоронному заведенню п. Гарасимчука висловлюємо щире признання і подяку за точне і совісне полагодження всіх справ, зв'язаних з похоронами. Хай Всім Бог Всевишній винагородить стократно!

ЯРОСЛАВА ЛЕВИЦЬКА — дочка

РОМАН КУЦІЛЬ — син

і Родина.

Нова українська опера з „Вертепної драми"

Театр опери і балету в Одесі готує до осінньо-зимового сезону нову оперу під назвою „Вітрова донька" або „Іскра життя". Музику до неї написав Ю. Мейтус, один із визначніших композиторів в Україні (кілька опер, хорово-оркестрових творів, арій до слів поетів, фільмових і театральних). Лібретто до нової опери дав В. Зубар за допомогою О. Василевої. Лібретто виводиться з драми-феєрії „Вітрова донька", що її автором є Віктор Зубар. Вона була виставлена раніш на сцені театру в Чернівцях, мала великий успіх, і там і в Києві, де цей театр гостював. Мабуть це дало поштовх композиторові створити з неї оперу.

Коли драма В. Зубаря появилась друком у видавництві „Радянський Письменник", загальна оцінка критиків була позитивна. Але найшовся один голос, що засудив книжку повністю. „Витівка баби Мряки" — назвав Володимир Швидкий свою статтю, яку помістив у квітні ц. р. в журналі „Дніпро".

Чим провинився молодий буковинський автор, Віктор Зубар, у своїй драмі-феєрії?

В. Швидкий заявляє, що „драмі властива простота, і то простота з стрімким заглибленням у примітив". Цей примітив нагадує йому подекуди колишню вертепну драму і він розкладає твір по кісточкам, виявивши люту оцінку кожного місця.

„Жила собі в буковинських нетрах баба на прізвище Мряка, — починає В. Швидкий, а за фахом, нечиста сила, так би мовити, метереологічного профілю. Завідуючи обласним сектором, бабуся чинила людям усякі капості: нерівномірно розподіляла водний баланс, витовкувала градом посіви, підмочувала стопудовий урожай, а декому й літературну репутацію... Задумала вража баба вийти з тісних непривітних хащів на широкий республіканський простір. Напустила туману на одного літератора, і той, наспіх заримував бабину біографію і привіз її до столиці. А щоб не дуже випирала на авансцену особа старої, на рукопису написав „Вітрова донька", драма-феєрія..."

Кінчає він 3-сторінкову критику ось-так: „Біографія баби Мряки цінна для нас ще й тим (крім простоти — В. Н.), що вона зриває завісу таємничости й містицизму з поетичної творчости. Вона вказує молодому поетові найкоротший шлях до слави: маєш тему — нашвидкоруч заримуй і мчи до видавництва. Не сиди. Дій. Як казала Вітрова донька:

„Що умію, те й дію!
Я не думаю, лиш дію
Бо як сяду, туманію".

Тепер, коли стало відоме, що драма „Вітрова донька" стала сюжетом для опери Ю. Майтуса, і що оперний театр в Одесі прийняв її до вистави, появилась в „Літер. Україні" з 6 серпня ц. р. стаття п. н. „Вся рота йде не в ногу?". Автор її, Іван Савич, зацитувавши один уступ з „Витівки баби Мряки" і вигук автора „Боже ти мій — яким убогим, примітивним виглядає тут автор, а за ним і редактор твору, що випустили подібну антихудожню річ!", він засуджує становище критика. „В місцевій і республіканській пресі на постановку драми та й саму драму було надруковано близько десяток рецензій і всі вони, з винятком Швидкого в „Дніпрі", були з позитивною оцінкою творчих шукань молодого автора. Отож і виходить, що на цілу роту лише один В. Швидкий іде в ногу" — пише критик зі сарказмом. Він думає, що після цього випади Швидкого проти молодого драматурга-поета не витримують критики. Це тим більше, що розмову треба було вести в пляні серйозної полеміки, а не глузуванням з автора. Вкінці І. Савич зазначує, що такі „знущальні рецензії" тільки „ображають письменника і викликають недовір'я до критика. Одне слово, завдають шкоди літературі".

Другий голос, не полемічний з „Дніпром", а серйозний, — подає кандидат мистецтвознавства, театр. рецензент „Радянської України" (з 7 вересня) Юрій Станішевський в статті „Арії над морем". Він зазначує, що весь колектив одеської опери наполегливо працює над сценічним втіленням нової сучасної опери відомого композитора Ю. Мейтуса „Вітрова донька" (лібретто Ю. Василевої і В. Зубаря), а роботу над постановкою цього цікавого новаторського твору очолює обдарований гол. диригент Г. Прозаторов, недавній диригент Вел. Театру СССР і московського музичного театру ім. Станіславського і Немирович-Данченка.

Далі він пише: Ця опера самобутня і незвичайна. В ній наша сьогоденність переплітається з чарівною народною фантастикою, символікою. Образи сучасників — агронома Іллі і (дівчини Анички існують поруч з образами крилатої Вітрової доньки, Вітра - Лиховія) Баби Мряки. В умовній атмосфері оперної вистави реальні і фантастичні образи живуть поруч, невимушено й природно. Це чимсь нагадує традиції чарівної „Лісової пісні" Лесі Українки, і творче використання їх виявилось дуже плідним, цікавим. Про що ж розповідає опера? В центрі її — перерождення натури очерствілої, перерождення під впливом світлого людського розуму й таланту, великого й щирого кохання. Опера оповідає про повернення до життя дівчинки Калинки, що була лиходійною Вітровою донькою. Складний і суперечливий образ Вітрової доньки. Розвиток її почуттів тонко й виразно розкрито в музичній драматургії твору, яка відзначується внутрішньою динамічністю, широким симфонічним подихом, щедрістю оркестрових барв. Нова опера Ю. Мейтуса оспівує духовну красу нашого сучасника. І тепер слово вже за самим театром.

Як бачимо — Ю. Станішевський в своїй статті оцінив високо і лібретто і музику. Сама його згадка про творче використання „Лісової пісні" Лесі Українки відбиває вартість молодого драматурга-поета і суперечить дотепам-коментарям в рецензії В. Швидкого.

Одно те, що з поданих критиками змісту і дрібних уривків драми (навіть не з лібретто) не можна збагнути, наскільки автор чи автори тяготіють ідеологічно до партійної лінії і наскільки тим самим нову оперу можемо вписати не до нашої культурної скарбниці, а до совєтської, пролетарської... З цим треба нам зачекати.

В. Несторович

Філядельфія, Па.

ВИСТАВКА З НАГОДИ УКРАЇНСЬКИХ ДНІВ

Перед нами модерний будинок бібліотеки Дрексел Інституту. Ідемо туди, щоб оглянути виставку нашого народнього мистецтва та при нагоді послухати коментарів студентів чужинців. Це ж в першу чергу для них зроблено цей показ. Правда, наш загал теж повинен би докладніше познайомитися з народньою творчістю, бо стилі притаманні різним частинам України можуть розрізнити лиш нечисленні одиниці. Такі виставки як ця дають нагоду глядачеві виробити собі погляд і смак. Тоді з часом позникали б із хат оці комерційні „вишивані" тарелі, кераміка неукраїнської форми, а з наших імпрез нестилеві народні строї.

Приготування виставки, — це перегляд наших сил, скількости та якости експонатів, проба до імпрези на більшу скалю. Ставимо собі питання: Чи могли б ми зробити імпрезу гідну назви Дня Української Культури, де крім показу народної творчости була б теж мистецька виставка олій, графіки, скульптури? З концертовою частиною, що гідно репрезентувала б музичну культуру України? Чи маємо досить експонатів, щоб заповнити бодай одну з великих репрезентативних заль філядельфійського музею Сівік Сентер-у. Бо ж туди, крім студентів як ось тут, прийде загал американців, а теж їхня духова еліта, представники преси і чужинці з різних країн світу. Там відбуваються величаві виставки імпрези різних держав. З важніших, що відбулися досі, згадаю італійську, Французьку, британську, совєтської графіки. Такі імпрези репрезентовані дипломатами згаданих держав і закінчується прийняттями в консулятах, чи готелях. Ми, бездержавний народ, мусіли б всі бути дипломатами та амбасадорами свого краю.

З такими думками входимо в залю бібліотеки Дрексел Інституту. Перше враження — елегантної вишуканости. Експонати не складені тісно один коло одного, як це часто в нас водиться, а розложені модерним, фаховим способом. Речі чудові, музейної вартости, удержані в найкращому порядку, в доброму стані, хоч привезені з України стільки років тому. Це лише маленька частина того, чим диспонує Союз Українок Америки, решта в Ню Йорку, бо підготовляється виставка на час конвенції. В окремій шафі збірка англомовних книжок про українське мистецтво.

На жаль, Дрексел не має ні місця, ні устаткування на щось більше, так одна частина виставки в бібліотеці, друга в головнім будинку Інституту.

Приходимо до висновку, що в нас знайшлося б досить експонатів народної творчости, є досить мистців, які виставили б свої твори, є жертвенне громадянство, та замало людей, на яких можна б числити і полягати в співпраці. Бо коли хтось довший час обіцяє, а в останній хвилині відмовиться, чи коли до праці зголоситься п'ять, а прийде один, то страшно брати на себе відповідальність організування імпрез на велику скалю. Фізично неможливо, щоб 2-3 особи влаштували щось настільки імпозантне, що звернуло б увагу чільних американців. До того ж треба б подбати про відповідні фонди, та починати працю заздалегідь, не відкладаючи все на останню хвилю.

Проте, академіями зі стереотипною програмою, байдужою громадою та американським промовцем, що в найкращому разі скаже кілька теплих слів про Україну, а в найгіршому зробить з наших національних святкувань форум для своєї передвиборчої кампанії, — нічого не осягнено.

То ж викрешім із себе бажання до чогось великого, маймо більше обов'язковости, а якщо ні, то не нарікаймо на наших „воріженьків", а в першу чергу на себе самих.

М. Гармаш

ТАРЗАН, ч. 5 523. Зомат оскаржує!

"WE SAW YOU KILL A BROTHER APE" ZOMAT REPEATED SULLENLY "WE WANTED REVENGE, BUT THERE WERE MANY GOMANGANI WITH YOU."

TARZAN GASPED GOMANGANI! BUT THE ONLY NATIVES IN THE AREA BELONGED TO THE SAFARI OF WALLACE AND MORELLI!

"COME!" HE SHOUTED "YOU ARE WRONG AND I THINK I CAN PROVE IT-- IF NOT, YOU MAY HAVE YOUR VENGEANCE!"

— Ми бачили, як ви вбили брата - мавпу, — сердито повторив Зомат. — Ми хотіли пімститися, але там були з вами численні ґамангані.

Тарзан розз'явив рота з подиву. — Ґамангані! Алеж єдині тубільці в цім районі належали до експедиції Воллеса і Мореллі...

— Ходіть! — гукнув він. — Ви не маєте слушности, і я гадаю, що це вам докажу. А як ні, то ви можете помститися!